

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 7. Valeantne, obtentâ dispensatione, sponsalia impeditorum
impedimento dirimente, sub conditione, si Papa dispensaverit?
controvertitur. Graves Doctores censent non valere, nisi renovato ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

CAPUT V.

Sponsalia, in fœdus parentibus, communiter illicita sunt.

- 16 **I**Ta Layman cum communi l. 5. tr. 10. p. 1. n. 14. & fusc Menochius consil. 69. Cùm enim filii, & maxime filia, parentibus debeant id honoris, ut ipsos consulant in re tanti momenti, graviter delinquant contra præceptum honorandi parentes, dum ipsos non consulunt, dantque ipsis occasionem gravis offensæ. Ita Navarrus, Lopez & alii communiter.
- 17 Nihilominus dum parentes seicentur injustè impediti matrimonium, vel subesse alia gravis & iusta causa illud ipsis occultandi, excusari possunt, utrumque contractum ipsis in seculis celebrando. Perez disp. 18. sect. 18. n. 5. Si verò consulti nolent in istud matrimonium consentire, sed aliud prudenter suaderent, secundum Bellarminum l. 1. de matrim. c. 19. Lopez, Rodriguez, graviter delinquerent illud contrahendo, ipsis invitis; licet non ita secundum Viguerium, Ledesimam, Covarruviam, & alios apud Sanchez ipsos referentem l. 9. disp. 23. n. 10. Quia non tenentur filii parentibus obedire de matrimonio contrahendo, seu alio statu perpetuo eligendo (inquit S. Thomas 2. 2. q. 104. a. 5.) nec possunt parentes invitatis filias cogere certo conjugio sociari. Quorum enim unum corpus est, debet esse & animus. Urbanus II. candelap. 31. q. 1. Enimverò cùm homo per matrimonium perpetuæ subjiciatur servituti (ut ait S. Thomas Supplem. q. 47. a. 2.) æquissimum est, ut in hac re sit plene sui juris. Maxime cùm etiam matrimonium perpetuam exigat societatem, mutuo amore conglutinatam, & amor sponte nasci debeat, non ab alio imperari. Quod enim quis non eligit, non diligit, cap. præsens 20. q. 3.
- 18 Si tamen parentes gravissimam haberent causam dissuadendi matrimonium cum Titio v. g., quia ipsis cessurum esset in probrum; gravissimamque e contra causam habeant suadendi matrimonium cum Cejo, eò quòd v. g. per illud graves fedarentur inimicitia inter parentes sponsi & sponsæ; si filii vel filia non decreverint manere cœlibes, sed in statu se matrimonii collocare, tenerentur ex pietate cedere tam rationabili voluntati ipsorum. Sanchez loco citato n. 4. & Doctores communiter, addentes sponsalia, invitatis parentibus invita, si in circumstantiis in quibus gravis & diuturna parentum offensæ, graveque inimicitia & rixæ timerentur inter parentes sponsi & sponsæ (si matrimonium inter ipsos contraheretur) non inducere obligationem contrahendi illud, Magistra tumque Ecclesiasticum cum posse & debere illud impedire. Quia promissio non obligat, dum servari nequit absque gravi scandalo proximi, gravique, iusta & diuturna parentum indignatione, nec proinde absque læsione charitatis in proximum, pietatisque in parentes. Videri potest Sanchez lib. 1. disp. 14. Sicut & Menochius loco supra relato.

CAPUT VI.

Conditio turpis, adjecta sponsalibus, in foro conscientia non semper habetur pro non adjecta.

- 19 **E**X dictis n. 11. constat, irrita esse sponsalia, sub conditione turpi, si hæc sit contra bona, seu substantiam matrimonii, ut si dicatur, *promitto tibi matrimonium sub conditione quòd posero illud dissolvere, si non placueris mihi.* Si autem sponsalia invita sint sub conditione turpi, quæ non sit contra substantiam matrimonii, vel sub conditione impossibili, irrita non sunt, saltem in foro externo; utpote in quo ejusmodi conditiones, sicut habentur pro non adjectis in matrimonio, cap. *quicum-*

que. cap. de illis. cap. super eo. cap. per tuas. & cap. si conditiones extr. de condition. apposit. ita & in sponsalibus, ex communi sententia Doctorum.

Hoc tamen unversum non est verum, in foro interno; non est enim verum, si conditio impossibilis, vel turpis, adjiciatur ad indicandum disensum in sponsalia, v. g. dicendo: *accipiam te, si pro dote attuleris mihi regnum Hispania;* vel ad significandum, quòd Titus Titiam non ducet, nisi conditione positâ, ut plerumque fit, v. g. dicendo: *accipiam te, si dederis mihi copiam corporis tui;* vel si Lutheranus Catholicæ idem promittat, *si à religione Papistica ad suam transierit,* &c. (quod plerumque in Germania contingere, istaque formulâ, de more gentis, solitam significari voluntatem quidem accipiendi illam, sed non nisi impleta conditione, testis est Gobat, Author Germanus tr. 10. de sponsal. casu 4. sect. 2. n. 154.) tunc proinde sponsalia in foro conscientia nulla sunt, si conditio non ponatur. Ut enim cap. *nuper* de bigam. dicitur: *in matrimoniis (idem est de sponsalibus) contrahendis, non juris effectus, sed animi destinatio attenditur.* Ubi ergo consuetum est sic intelligere ejusmodi conditiones, videat Judex, an in dubio judicare non debeat secundum regulam 114. de reg. Jur. *inspicimus in obscuris quòd plerumque fieri solet.* Videri potest Gobat loco citato.

CAPUT VII.

Valeantne, obtentâ dispensatione, sponsalia impeditorum impedimento dirimente, sub conditione, si Papa dispensaverit? controversatur. Graves Doctores censent non valere, nisi renovato consensu.

Sanchez lib. 5. de matrim. disp. 5. cum communi docet, in casu quo subest impedimentum, in quo Papa non nisi rarissime, & non sine gravissima causa dispensat, v. g. affinitatis in primo gradu, nullam esse promissionem, sub ejusmodi conditione; utpote quæ tunc habetur pro impossibili. Et idem dicit, quando Papa facile quidem dispensat, sed non nisi ex certa causa, cujus veritas non reperitur in eo de quo agitur. Sed dum Papa facile dispensare solet in isto impedimento, censet valere sponsalia, post eam impetratam, ita ut una pars resilire nequeat, invitâ alterâ. Ita ipse cum pluribus aliis quos refert.

Verùm ibidem fatetur, multos Canonistas & Theologos contra sentire, asserereque, quòd licet talis promissio firmata sit juramento, feminaque sub conditionali illa promissione sit imprægnata, non esse obligationem ducendi illam, etiam secutâ dispensatione. Et ita sæpè Romana Rota censuit, ut videre est in secunda Rotæ decisione, inter eas quas Diana refert p. 6. in fin. ubi dicitur non valuisse, etiam post dispensationem, sponsalia, quæ juncti secundo gradu interant, referunturque plurimi Doctores pro ea decisione, atque insuper quinque aliæ ejusdem Rotæ decisiones, quibus generaliter deciditur invaliditas sponsalium, contractuum sub conditione dispensationis. Ipse etiam Diana p. 11. tr. 2. resol. 70. multis probat, invalida esse sponsalia, sub conditione dispensationis Pontificis, si post eam obtentam ratificata non fuerint per novum consentum. Ut enim Seraphinus probat de privileg. juramenti privilegio 33. novus consensus, post obtentam dispensationem, necessarius est, ad hoc ut subsistant. 1º quia sponsalia prius iniiri non potuerunt, etiam sub conditione, juxta L. *inter stipulationem* 82. §. Sacram. ff. de verb. signif. statuentem, ubi res à commercio eximitur, non posse super ea contrahi obligationem; contractamque extinguere, nec reviviscere, cessante impedimento. L. *continuus*

137. §. cum quis eod. 2°. quia ex facto à lege improbatò oriri nequit obligatio. L. cum lex ff. de fideiuss. 3°. quia consensum in talibus eventis necessariò renovandum Rota Romana perpetuò docuit, docentque plerique Theologi & Canonistæ apud Ricciium in Praxi aurca to. 1. resol. 228.

CAPUT VIII.

Sponsalia, sub conditione pœnali, quòd pars que promissis non steterit, pendet alteri 100. aureos v. g. non obligant ad solutionem pœnæ resilièntem ex causa iusta.

23 **I**Ta Doctores passim omnes, aientes id procedere, etiam si talia sponsalia juramento forent firmata. Tum quia taliter jurantes tacitè excipiunt casus, quibus jura permittunt resilire. Tum quia legitima juramenta, sponsalibus adjecta, sequuntur naturam sponsalium, nec proinde obstant libertati matrimonii. At verò cap. *Gemma* de sponsal. dicitur, quòd cum libera matrimonia esse debeant; idè talis stipulatio, propter pœnæ interpositionem, sit meruò improbanda.

24 **S**iquis tamen resiliat injustè, videtur tunc obligatus ad solvendam pœnam stipulatam. quidquid in contrarium dicant Sanchez, Tanneus, Tamburinus, Dicaillus. Eò quòd utique Canones, improbant adjectionem pœnæ, non procedant pro casu resilièntiè injustæ. Non solum quia pro eo casu non procedit ratio quam allegant (neque enim obligatio solvendi pœnam, in eo casu, officit libertati matrimonii. Cum ipsinet Canones sub censuris cogi velint injustè resilièntem) sed etiam quia ipsamet jura probant adjectionem pœnæ in casu injustæ resilièntiæ, dum probant conditionem, ut qui injustè resilièrit à sponsalibus, perdat arrhas. L. ult. C. de sponsal. Nec hoc tantùm; sed ibidem additur, posse à sponsis adjici conditionem, ut perfidus sponsus, vel sponsa, habens 25. annos completos, ultra restitutionem arrhæ acceptæ, solvat duplum, decuplum, centuplum ejus arrhæ. Si hanc pœnam (propriè vel impropriè dictam) jura non improbant pro casu resilièntiè injustæ, solida ratio non apparet, cur improbent (pro eo casu) solutionem 100. aureorum v. g. Et idè validè & licitè adjici conditionem multæ pecuniariæ, ab injustè resiliènte solvendæ, docent Barbosa in citatum cap. *Gemma* n. 9. & 10. Layman l. 5. tr. 10. p. 1. c. 1. n. 87. Coninck disp. 22. dub. 5. Perez disp. 7. sect. 1. n. 6. Basilius Pontius apud Dianam p. 3. tr. 4. resol. 21. ubi & ipse subscribit.

25 **E**t confirmatur: si pars innocens, occasione celebratorum sponsalium, neglexerit optimum matrimonium, quod aliàs in manu habebat, potest à sponso (injustè resiliènte) exigere compensationem istius emolumentii cessantis (uti docet Glossa communiter recepta in *L. Titie* 134. ff. de verb. obligat. contra Barbosam & Sanchez) sicut si fecisset expensas notabiles in vestes nuptiales, futurum convivium nuptiale, &c. posset ab ipso exigere compensationem istius damni emergentis, uti fatentur Sanchez & Barbosa (siquidem æquè passà est illud lucrum cessans, ratione contractus sponsalitiu; quàm istud damnum emergens: parique injustè resilièns æquè est causa injusta illius, quàm istius: cum illud patitur propter ipsum, & propter acceptam ab ipso fidem, quam injustè violat; non passura, si perfidiam ipsius rescivisset) ergo similiter exigere potest solutionem pœnæ, injustè resiliènti appositæ.

CAPUT IX.

Invalida sunt sponsalia, etiam jurata, quæ

quispiam contraxit post votum simplex castitatis, vel ingrediendæ Religionis.

ITa habetur cap. *rursus* qui Clerici vel votentes. Et ratio est, quia quod Deo jam consecratum & datum est, alteri sine sacrilegio dari vel promitti non potest. Nec validum esse potest de eo juramentum. Quia juramentum esse non potest vinculum iniquitatis.

Excipiunt quidem Lessius, Lugo; Sanchez & alii casum, quo sponsalia, post votum castitatis, inita essent cum puella voti nescia, sub promissione matrimonii cognita & imprægnata; qua diffamaretur, nisi duceretur. Quia cum obligatio erga puellam sit ex stricta justitia, fortior est obligatio voti, solum obligantis ex religione.

Sed exceptionem non admittunt, nec admittunt Navarrus, Vivaldus, Rodriguez, Layman, Sylvius q. 62. q. 6. conclus. un. & plerique alii. Quia voto castitatis obstrictus; non tenetur eam ducere ratione promissionis: utpote ob allatam rationem invalide, uti declaratur citato canone. Nec ratione damni illati: utpote quod nec debet, nec potest reparare, per medium quod non est in sua potestate (ut patet in eo qui, ligatus voto solemnii castitatis, vel impedimento affinitatis, puellam sub promissione matrimonii violasset, & imprægnasset, diffamandam, nisi duceretur) sed per medium in sua potestate existentem, v. g. per pecuniam, &c. Non est autem in potestate ipsius, promittere & dare ipsi corpus suum, jam Deo datum & consecratum per votum castitatis, nisi votum illud per legitimam potestatem tollatur. Sicut non est in potestate ipsius, ad indemnandum Titium, dare ipsi centum aureos, jam antè Ecclesiæ datos, nec amplius existentes in potestate sua. Nec solidum apparet fundamentum dicendi, quòd eo casu fortior sit obligatio justitiæ, quàm religionis, vel quòd Deus cedat juri suo, ut puella terretur indemnitas. Contrarium enim apparet in casu voti solemnii, & in casu copulæ per vim extortæ; absque matrimonii promissione. Qui enim sic extorsisset, maneret obligatus voto, non obstante puellæ damno.

Et quare (in casu nostro) fortior esset obligatio justitiæ, quàm religionis: cum corpus Deo datum & consecratum, per votum castitatis, non sit obnoxium obligationi justitiæ, ob promissionem onerosam puellæ factam: utpote invalidam, quia de re quæ non erat in potestate promittentis?

Si dicas 1°. rationem esse, quia Deus coli non vult de bonis alteri ex justitia debitis; nec vult coli cum injuria proximi. Respondeo, nec tunc Deum coli de bonis alteri ex justitia debitis, ut offensum est; nec cum injuria proximi: utpote qui debet esse contentus reparatione damni, quæ fit in potestate damnificantis, ut patet in duobus casibus n. 28. in fine allatis.

Si dicas 2°. esse in potestate ejus, qui sub matrimonii promissione puellam imprægnavit, petere dispensationem super voto suo, cum justissimam ad hoc habeat causam. Respondet Sylvius, posse quidem (ob dictam causam) petere dispensationem, sed ad id in rigore non teneri. Neque enim id promissit, nec validè promittere potuit. Ob ea quæ dixi n. 22. Solum proinde tenetur ad id, ad quod teneretur, si idem damnum ipsi per injuriam intulisset, absque matrimonii promissione. Tenetur ergo alià vi satisfacere pro damno, si possit, efficaciter per dotationem ut æquè benè nùbat. Si tamen damnum famæ ipsius reparare nequeat, nisi ipsam ducendo; æquum est ut dispensationem procuret, & tunc ducat. Quia seduxit eam, sub spe matrimonii promissis, non monendo eam de voto suo. Cujus si conscia fuisset, sibi damnum imputare deberet. Quòd si corrup-